

Heckenast Gusztávnál Pesten (egyetem-utca 4. sz.) megjelent és minden könyvtáránál kapható:

# Nagybőjti kalauz Krisztus kiszáradásának és halálának negyvennapos megszentelésére, a nagyhéti ájtatossággal együtt.

Szerkesztő **TÁRKÁNYI BÉLA,** 2003 (3-16)

egri érseki hatóság jóváhagyásával.)

Négy remekművel készült azeblba metszett képpel.

Kis 8-rét (VIII és 312 lap), fűzve 1 ft. 20 kr.  
Aranysegélyvel, fekete bőrből kötve 2 ft. 20 kr.  
Finom francia bőrből, káposccsal 5 ft.

## AZ „ÖRANGYAL“-hoz címezett fehérnemű-kereskedés

Pest, belváros kigyó-utca 4-dik sz. a.

ajánlja gazdagul felszerelt társat mindennemű férfi, női és gyermek-fehérneműk-  
ből e következő szabott árakon, és pedig:  
Chiffon-férfiingek 1 ft. 80 kr., 2 ft. 50 kr., 2 ft. 80 kr.  
Színes férfi-ingek 1 ft. 70 kr., 2 ft. 10 kr., 2 ft. 30 kr., 2 ft. 50 kr. a legfinom-  
mabbak.  
Rumburgi, hollandi férfi-ingek 2 ft. 40 kr., 2 ft. 80 kr., 3 ft. 25 kr., 3 ft. 50 kr.  
egész 4 fríg a legfinomabbak.  
Valódi vászon alsó-nadrágok: 1 ft. 10 kr., 1 ft. 40 kr., 1 ft. 50 kr., 1 ft. 80 kr.,  
2 ft., 2 ft. 50 krig a legfinomabbak.  
Női-ingek: igazi rumburgi és hollandi vászonból és a legzebben kiállítva 3 ft.  
80 kr., 4 ft. 50 kr., 6 fríg a legfinomabbak.  
Sima vagy svájci 1 ft. 80 kr., 2 ft., 2 ft. 50 kr.  
Női percaill, wallis, piqué és esikős barchent-otthonkák (Corset) 2 ft. 50 kr.,  
2 ft. 80 kr., 3 ft. 50 kr., 4 ft., 4 ft. 50 kr.

Továbbá háló- és reggeli főkötőket, valamint barchent- és perkaill-szoknyá-  
kat, krinolinokat, ingvállakat, férfi- és női gallérokat és ujjlekkéket (manchet),  
nyakravatókat, valamint nagyserű készletet mindennemű rumburgi-, hollandi-,  
creas- és lenvásznakból, továbbá ágylakásokat, asztalterítőket, fehér és színes  
vászonsebkendőket, asztalkendőket és ezer más egyéb e szakba vágó cikkekkel.  
Egész menyaszon nyí kisházasítások, valamint kisebb részletek megvarra-  
tás végett elfogadjának és a legújabbosabb áron a legpontosabban végrehajlatnak.  
Vidékéről érkező megrendelések utóvért, mellet elintéztetnek és szabadág-  
ban áll a t. oz. megrendelőnek; az árut, ha nem nyeri meg tetszését, visszaküldé-  
ni Ingrekre történő megrendeléseknél kérjük a nyakbőség pontos meghatározását.

Tisztelettel

**HUSZERL IGN.**

2000 (2-10)

## SZABÓ FERENCZ,

2024 (1-8)

gépész,

ajánlja magát mindenféle

## malmok építésére,

ugymint: víz-, gőz-, ló- és szeleroere egyszersmind  
ajánlja ujonnan föltalált

## buzakoptató gépeit,

melylek szakértő emberek által a legjobbaknak  
ismertettek el; továbbá mindenféle

## javításokat

ezúlszerien végez, s a megrendelőkt kívánatára  
terveket is szolgáltat.

Gyár: 5 pacsirta-utca 3-ik sz. a. PESTEN.

Valódi

**Veuve Clicquot-Ponsardin-**

# PEZSGŐBOR,

melylek a raktár nálam létezik, nagyban s kisebb mennyiségben a legolcsóbb árt  
felyvást kapható. — Ismétli eladók jelentékeny kedvezményben részesítettnek.

**Malvieux C. J.**

1975 (5-6)

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatott saját nyomdájában Pesten 1867 (egyetem-utca 4-ik szám alatt).

## Uj honismertető folyóirat évenként 100 iv, 250 képpel.

# Előfizetési fölhívás MAGYARORSZÁG KÉPEKBE

czimú

honismertető képes havifüzetekre.

A haza földének és népeinek, a régi mult történeti s építészeti emlékeinek, a jelen műveinek, s az örök-íjtu természet csodáinak minden oldalú megismerése színtoly tanulságos, mint gyönyört adó mindenkiere nézve.

Hazánk földét minden irányban megismertetni, s nevezetességeit és szépségeit a nagy közönség előtt nyitott könyvként föltárni, tanúságot tenni a multról s jelenről: ezéla e vállalatnak.

Ehhez képest a „Magyarország Képekben“ tartalma következő osztályokba lesz sorozható:

I. Történeti vagy egyéb nevezetesség helységek, városok vagy egész vidékek jellemző leírása.

II. Hazai népelet: Elbeszélések és rajzok a hazai népeletből; népviselet, népszokások, stb. ismertetése.

III. Régi építmények, templomok, várromok, hajdankori emlékek, s általában mindennemű régiségek leírása.

IV. Közintézetek, s kiválóbb építészeti művek ismertetése, történeti adatokkal, s jelen állásuk előadásával; nevezetes ősi kastélyok, kitünő férfiak lak-házainak leírása.

V. A nemzeti műpar és közlekedés fejlődésének és újabb jelentékeny mozza-  
natainak fölmutatása; híresebb hazai gyárak, hámorok, vasuti hidak, stb. leírása.

VI. Egyes természeti ritkaságok és nevezetességek (minők barlangok, bányák, gyógyfürdők, források, hegyszakadások, stb.) festői vagy ismertető leírásokban.

VII. A mult és jelen időkől hazánk legnevezetesebb férfainak arca-  
képekkel díszített élet- és jellemrajzai.

Munkatársaink sorából elég lesz a következők neveit fölemlitnünk:

Arany László, Deak Farkas, Dózsa Dániel, Henszlmann Imre, Hunfalvy Janos, Ipolyi Arnold, Jókai Mór, Kazár Emil, Keleti Gusztáv, Kenessey A., Kriza Janos, Kövály László, Kubinyi Ferencz, gr. Lázár Kálmán, Lukács Béla, Medgyes Lajos, Nagy Ivan, b. Orbán Balazs, Pauler Gyula, Pesty Frigyes, Riedl Szende, Römer Floris, Szász Károly, Szabó Károly, P. Szathmari Karoly, Szilágyi István, Szilágyi Sándor, Tolnai Lajos, Thaly Kálmán, Torma Károly, Vadnai Károly, Vass József stb. stb.

Fölkérjük egyszersmind mindazon hazánkfiakt, kik a fönebb kijelölt tárgyakkal foglalkoznak, hogy becses közleményeikkel és adalékaikkal folyóiratunkat gazdagítani sziveskedjenek.

A természeti, régiségi, népmeszei s egyéb leírások képeket is illastatjuk, melyek a szövegbe nyomva, majd minden czikkünknek fogják érdekesíteni. Alulirt kiadó fog gondoskodni, hogy rajzaink ne csak hüség, hanem művészi kivitel tekintetében is a hazai és külföldi hasonló mű vállalatok jobbjainal kiállják a versenyt.

Heckenast Gusztáv, Pest, decemberben 1866. Nagy Miklós, szerkesztő.

kiadó-tulajdonos.

A „Magyarország Képekben“ minden hónapban egyszer, és pedig a hó közepén jelenik meg nyolcz iven, negyedréte alakban.

Minden füzet 20-21 képet: táj- és népviseleti rajzokat, utiképeket, városok, kastélyok, építészeti s emlékművek és régiségek rajzait s arcképeket hoz, úgy hogy az egész évi folyam legalább

250 hazai tárgy képet fog tartalmazni.

Előfizetési ára bérmentes postai szétküldéssel vagy Buda-Pesten házhöz hordva:

Egész évre . . . . . 8 ft. Évnyegyedre . . . . . 2 ft.  
Fél évre . . . . . 4 „, Egy hónapra . . . . . 70 kr.

Gyűjtőknek tiz előfizetési példány után tiszteletpéldánnyal szolgálunk. Az előzetési pénzeket a „Magyarország Képekben“ kiadó-hivatalának (Pest, egyetem-utca 4. sz.) bérmentesen kérjük küldeni.

## Az eddig megjelent füzetek tartalma a következő:

I. füzet. (22 képpel.)

Deak Ferencz, élet- és jellemrajz (arcképpel) — Verbóczy István (arcképpel) Seidlyi Sándortól. — Zrínyi a költő (arcképpel), Pauler Gyulától. — Felsőbüki Nagy Pál (arcképpel). — Budapest (képpel), Jókai Mórtól. — Trenčov vára (képpel), Nagy Jánostól. — Traján sziklafelirata az Aldunánál (3 képpel), Römer Floristól. — A gyulafehérvári székesegyház (Hunyady János sírja) (képpel), Lukács Béltől. — Emlékezés Nagy-Enyedre (képpel), Szász Károlytól. — Tarczal a Hegyalján (képpel). — II. Rákóczy Ferencz szülőháza Borsiban (képpel). — Csábrágvára, Hontmegyében (képpel), Thaly Kálmántól. — A branyiszközi magaslat (az 1849-ki tüközet színhelye) (képpel). — A vadászólyom (képpel), P. Szathmari Karolytól. — A dohtánypar hazánkban (képpel), Deak Farkastól. — Pusztai kovácsműhely (képpel). — Halászléány a Tisza-parton (képpel), Kazár Emilől. — Magyar alföldi népszokások: I. Tüzetési szokások. Török Károlytól. — Tutajos tótok (képpel). — Az udvarhelyszéki székelyekről (képpel), Szolga Miklóstól. — A fahordó székelyek és a marosvásárhelyi fapiac, Gergely Lajostól.

II. füzet. (29 képpel.)

A magyar Duna és melléke: I. Dévénytől Győrig (10 képpel: Dévény várrajza, 5 kép Pozsonyról és 6 kép Győrről), Kenessey Albertől. — A magyar faluk templomai (3 képpel), Dr. Henszlmann Imrétől. — János Zsigmond (arcképpel). — Kemény János, erdélyi fejedelem (arcképpel), Szilágyi Sándortól. — Gyöngyössi István (arcképpel). — Gr. Andrássy Gyula (arcképpel). — A kenti-lónai körösfa; történeti emlék Erdélyben (képpel). — Vajda-Hunyad vára (képpel), Lukács N.-től. — Keresdi vár (Bethlen Gábor kastélya), Deak Farkastól. — Világos vár és a világosi tér (az 1849-ki fegyverletétel színhelye) (képpel). — Árva vára (képpel). — Magyar alföldi népszokások: II. Lakodalmi szokások, Török Károlytól. — Tisza est (képpel), Arany János „Bolond Istók“-jából. — Az iratos füvet szedő leány (képpel), A. L.-től. — Szeremi rácz menyecskek (képpel). — Felsőbányai fazekek asszony (képpel). — A Krisztus barátja („Vármegyeházi rabok“ cz. képpel), Tolnai Lajostól.



Pest, márczius 10-én 1867.

Előfizetési föltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Fél évre 5 ft.

Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. — Fél évre 3 ft. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft. — Fél évre 3 ft.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokat illetőleg: Egy, négyszer használt petit sor, vagy annak helye egyszeri ígatásnál 10 krba, háromszori vagy többszöri ígt. társal csak 7 krba számíttatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetőmnyeket elfogad Bécsben: Oppelk Alajos, Wollzeile Nro. 22. és Haasenstejn és Vogler, Wollzeile Nro. 9. — Bélyeg-díj külön minden ígtatás után 30 ujkr.

## Csányi Dániel.

(1820-1867.)

Tudományos irodalmunk is megadja minden évben adóját a halálnak. Ez idén a sort a hazánkban még, roppant fontosságához aránylag oly kevéssé művelt természeti és matematikai tudományok egy jeles munkása kezd meg, ki mind az iskolai tanszéken, mind az irodalmi téren már is sokat használt hazájának, de kitől, tehetségeinél s buzgalmánál fogva méltán fel lehattünk jogosítva még ezután várni többet.

Aljon itt, hű arcképe mellett, rövid élet-rajza, közhasznu munkásságának emlékeül.

Csányi Dániel az 1820-ik év jan. 20-kán Nagy-Bányán, egy csendes lelkész lakban kezdte meg azon viszontagságos életet, melynek szenvedéseit épen 47-dik születése napján, a f. év jan. 20-kán szüntette meg a koporsó nyugalma. Atyja Csányi József, nagybányai reform. lelkész, a m.-szigeti algymnazium ápoló karjaiba adta már 11 éves korában a szülei háznál gondosan nevelt gyermeket; de innen alig két év mulva a debreczeni főiskolába vitte, hol gymnaziumi tanulmányait végezve, a jogtudományokat tanulni Kassára ment. Azonban nem érezvén hivatást a jogi pályára, a tanfolyam végezte után a bécsi polytechnikum növendékei közt találjuk a szépreményü ifjut, hol az ernyedetlen buzgalommal tanuló különösen a vízépítészett tanulmányozásának szentelte magát, lelkesítve azon gondolat-tól, hogy ha az ekkor már munkálában levő Tisza-szabályozásnál ő is szolgálatára lehetne ismeretei által hazájának.

Az 1843-diki pozsonyi országgyűlésen csakugyan sikerült is megismerkednie e vállalat lelkével gr. Széchenyi Istvánnal, kinél egy időre mint titkár, később általa csakugyan e vállalatnál mint Tisza-szabályozási mérnök nyert alkalmazást.

Ez állomásán volt egész 1848-ig, midőn ez év végén Csányi is engedve a szent kötelességnek: éltünkkel is védeni a hazát, — a

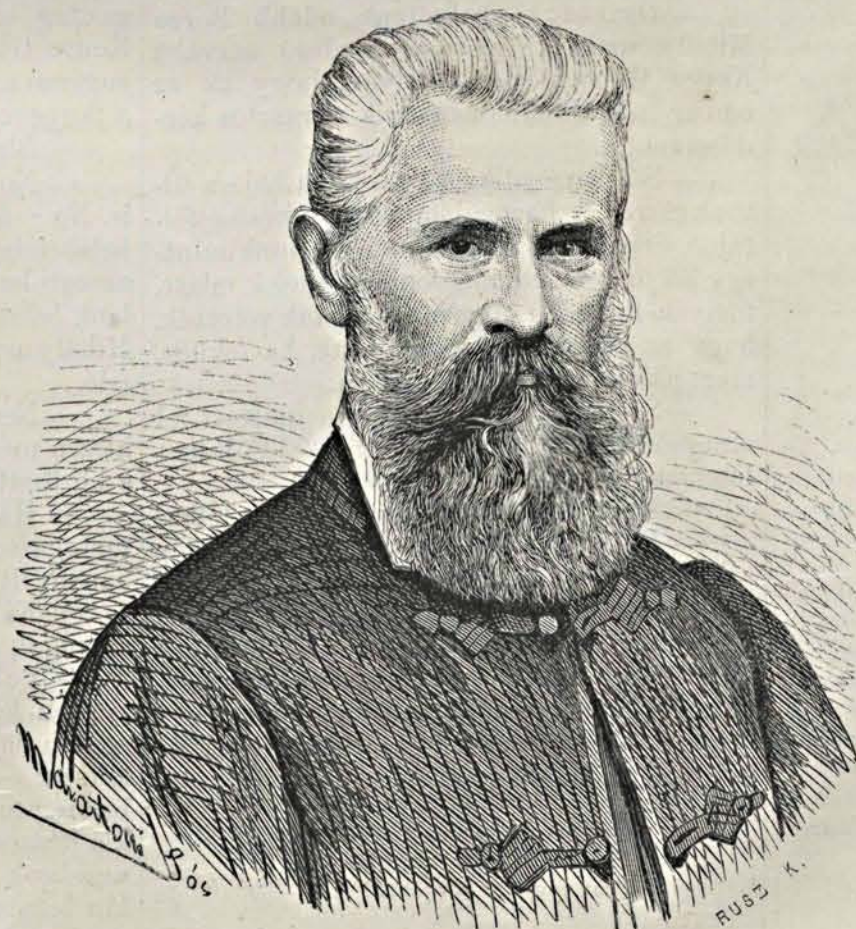
Tandó huszárezred szervezésére. Azonban bizonyos végzendők miatt csakhamar Debreczenbe térve vissza, itt találkozott 1849. februárban Klapkával, kivel már bécsi tanuló korában jó barátságban élt, s ki most hivatásának és ismereteinek alkalmasabb tért ígérve, magával hívta Komáromba, hol a védműi munkálatok vezetése lön reá bízva.

Epen készen volt már a vár lényeges erődítésére vonatkozó terveivel, midőn a ka-

lálával megürült physikai tanszékre hívta meg.

Ugyanez időben lépett házasságra is müvelt lelkü nejevel Péchy Ágnessel. Azonban 1851. őszén alig foglalta el az ifju tanár tanszékét, melyen nagy és alapos készültégnek tanítványai által is hamar elismert fényes jeleit adta, — midőn forradalmi működésére vonatkozó feladás következtében decz. 19-én egészen váratlanul kiragadták tanítványai közül az épen előadásán levő tanárt; rögtön Bécsbe vitették, s másfél évi vallató fogság után 12 évi fogságra ítélve, Bécsből Josefstadtba szállítottott. De a fogház nehéz körülményei sem bírták elcsüggeszteni a hazája s kedvesei köréből így ártatlanul kiszakasztott; munka-sovár lelke csaknem 6 évi fogsága idejét azon matematikai rendszer kidolgozására fordítá, melynek alapját előde, Kerekes Ferencz rakta le, de a mely, fájdalom! ép oly kevéssé van még hazánkban is mindeddig ismerve, mint lángelmű alapítója maga, bár, mint Csányi szokta mondani: „az az egyetlen tudomány, mely így Kerekes által újra teremtvé, magyar éster müve.“ Körülbelül 5 kis kötetre mennek Csányinak itt készített e tárgy iratai „Differentialis számvetés“ és „Felsőbb analysis“ czim alatt.

Midőn az amnesztia utján 1857. máj. 14-kén kiszabadult, előbb a debreczeni „István“ gőzmalomnál, majd a kereskedelmi kamaránál lelt alkalmazást, mignem az 1860-ban megnyílt alkotmányos mozgalom folytán, az 1861-ki országgyűlésre előbb megválasztottt Kévész Imre le-



Csányi Dániel.

mondása után, ennek helyébe Debreczen egyik képviselőjévé választottott, honnan a felosztás után visszatérve, újra elfoglalta a debreczeni kollégiumban előbb elhagyott tanári állását, a számára e jeles tanintézetben ujonnan állított felsőbb mértan és csillagászati tanszéken. — Azonban, most is számos hallgatói benne többé



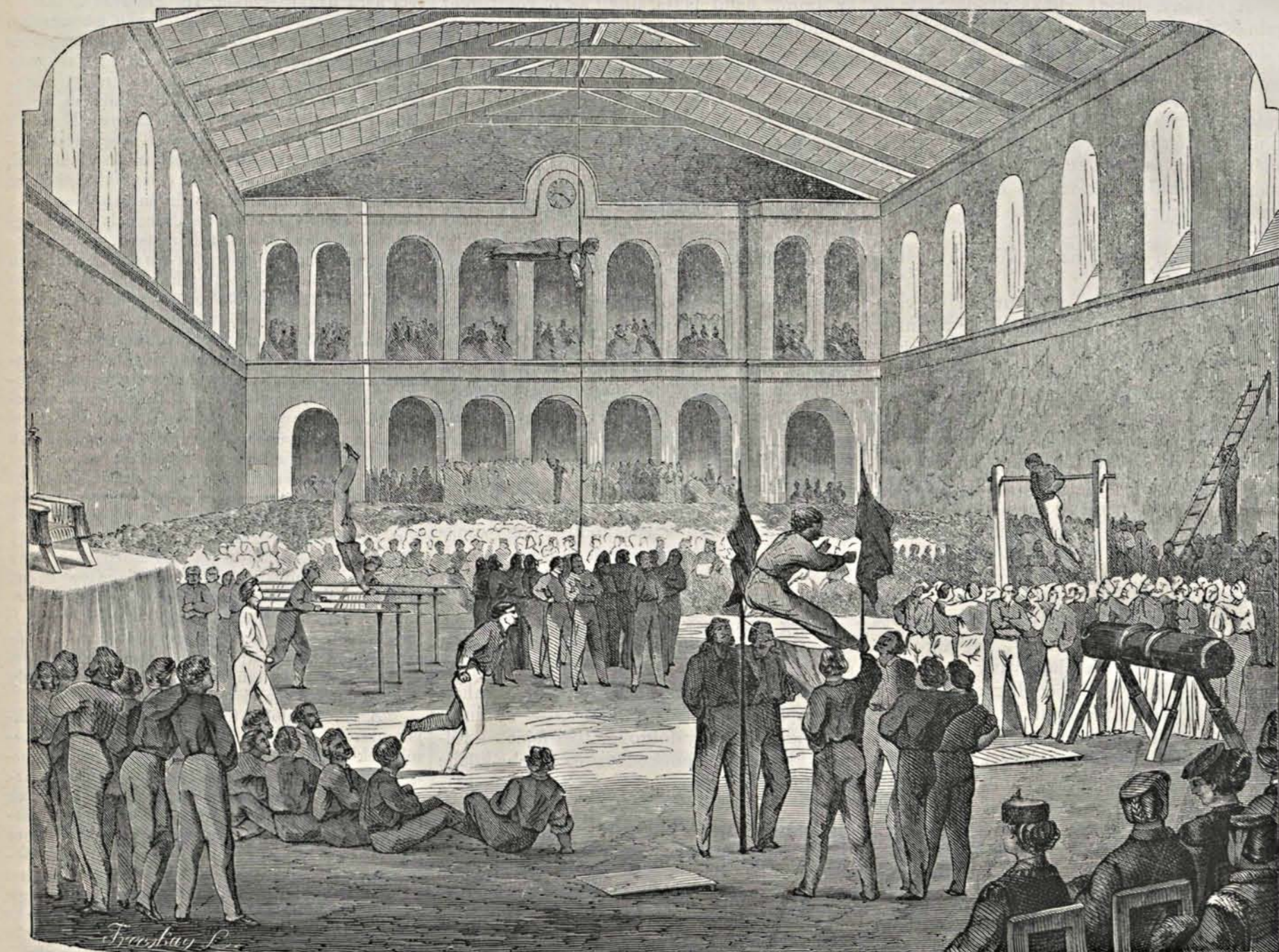
osztályozás, hasznos következtetésekre egyáltalában nem vezet. A haj mindenestire igen fontos megismertető külsőjel az embereknél. Szintörvényének alapelemei nyilván azok, általában véve, melyek a bőr. A haj áll gyökerekből, a sajátképeni bőr alatt s más oly szervekből, melyek tápanyaghoz és belévezetésre szolgálnak. Külső, szárunemű hajtás és ebben való képezik minden egyes hajszálakat testet s a való bizonyos mennyiségű véredényekkel lévén ellátva: ezek megromlása, vagy rendszertelenné vált munkássága következtében tétetik aztán ki a haj betegségeknél. Ezen velőben rejlik tagadhatlanul a festő-anyag. *Pritchard* esetet említi, melynek személyesen volt tanúja, midőn egyetlen éjjalatt, bú miatt, a haj megöszült, s ezenkívül is több, más hasonló esetről értesítettünk. Egy kitűnő francia boncztudós még tovább ment s azt állítja, hogy nemcsak a hajnak, de az egész testbőrnek is összes festanyaga a haj és szőr gyökérkéiben található föl. Jól van! elfogadva már most, hogy az emberi test kívülről, sok helyt alig látható piheszőrrrel van benőve:

ket alig tekintheti úgy, mint egy egészen külön faj egyéneit, mivel ezen faj sajátosságai bizonyos anyaghiánylatokból származnak. Vörös szem és fehér haj ezeknek legkiválóbb, legszembetőlőbb megismertető jelöl; jóllehet ezek is, azon fajokhoz képest, melyekhez az egyének tartoznak, valamennyire különböznek. Fehér-, petyesfajú embert a világ minden részeiben találhatni. — A szem vörösségének oka, hogy az érhártyából a festanyag teljesen, vagy igen nagy részben hiányzik; minek következtében a piros véredények egészen ki- és áttetszenek. Azon hiányos szervek, hogy a világossága sugarainak fölfogására, mely különben is a festanyag által eszközöltetik, a petyesfajú ember vörös szeme csaknem képtelen, okozza egyszersmind és innen következőleg azt is, hogy az ilyfajú emberek szeme kivétel nélkül igen gyenge. A négerfajú petyesfajú embereit, bőrük színe után, *fehér szerencsének* nevezik. Hajjuk ezeknek is gyapjú, csakhogy fehér. Az indusok közt hasonlólag találhatók petyesfajú emberek. Ezeknek testetjefeiről lágy piheszőrrrel fődött; hajjuk szintén

még az ismeretes közönyösségi hajlamból is csak alig lehet kimagyarázni, hogy nálunk oly lassan halad a tornászati ügye, melynek czélszerűségéről pedig mindenki meg van, legalább meg lehet győződve.

A pesti testgyakorló-intézet Clair igazgatása alatt már jó ideje fennáll ugyan, azonban működése eddig oly szűk körre szorított, hogy említést alig érdemel. Ez intézet közelebb a pesti tornaegylettel egyesült, és sokat remélnek az egyesüléstől. — Valóban ideje is, hogy hazai torna-ügyünknek a főváros példája jótékony lendületet adjon.

A tornász Németségben is, mely bölcsője, a tornaegyletek által terjedt leginkább, s egyleti uton legsikeresebben kezeltetik. A pesti tornaegylet, melynek csarnokában már több mint három év óta járja a testező tornász, lassan de biztosan halad előre. Jelenleg több mint 400 tagja van, kik közt mintegy 150 felnőtt egyén gyakorolja magát rendszeresen. Növendéke — 18 éven aluli ifjak — 175 van, azonkívül 42 képezdei tanuló ingyen



A pesti tornaegylet disztornázása a nemzeti lovardában (1867. február 2-kán).

honnan van, s miképen lehetne ezen föltevés alapján megmagyarázható az, hogy a néger ajkainak benső, fögfelől oldala, mely minden szőrbenővéstől teljesen tiszta, midrét fekte? Mélyebben megfigyelve azonban azon körülményt, hogy a gyapjas haj a négernek fekete bőrtől s a merev, sörtes szőr és haj az indus vörös bőrtől elválaszthatatlan: ezen két, külső, phisikai ismertető-jel szoros együvértartásban hinnünk kell.

Hasonló módon felel meg a szem színe a haj és bőr színének. A szem színe azon festanyagtól függ, mely az érhártyában találatik; ezen anyag különböző színezése szerint — kék, szürke, dióbarna, vagy fekete a szem. Világosszínű szemek általában szép bőrrrel s könnyű, puha hajjal párosulnak; míg ellenkező esetben ellenkező áll. Vannak azonban kivételek, jóllehet mongolok, aethiopiaiak, malájok és amerikaiak 99 eset közül százban igazolják, hogy ezen szabály alkalmazásának érvénye megtámadhatatlan. A kaukázus faj e tekintetben nagyobb különbözőséget mutat.

A fehér, vagy petyesfajú (kakerlak) embere-

fehér, szemök vörös. A holdfényt különösen szeretik s éjjeligen élénkek és tevékenyek; míg a nappal rendkívül nyomorúságos állapotba juttatja őket, a napsugarak fénye ugyanis gyöngye szemeket környeztetli. A petyesfajú emberek sajátosságai csaknem mindenütt ugyanazok lévén, ismertetésünket immár befejezhetjük. Az e fajú európaiak olykor pénzért mutogattnak. A bőr, haj és szemek közt levő rokonság és összeköttetés, valamint mind ezekre nézve a *festanyag egysége* a petyes-, vagy albino-emberfajban nyer legszembetőlőbb megvalósulást s általános igazolást is egyszersmind.

Szováthy Lajos.

### A pesti tornaegylet disztornázása 1867. febr. 2-án.

Az újabb kor világosan kimutatta annak szükségét, hogy az egyoldalú szellemi túlfinomodáshoz hajló nemzedék testileg gyakoroltassék, s

nyer oktatást a tornázásban, melyet idővel a vidéken terjesztetni hivatnak.

A főváros példája már is kezd hatni. Debreczenben és Miskolczon már alakultak tornaegyletek, Pécsen és Pozsonyban hasonló mozgalmakról hallunk, Zombolyáról pedig legközelebb értesültünk ily törekvésekről.

Szükséges is, hogy férfi-tornaegyletek minél nagyobb számmal alakuljanak, — nemcsak a férfiak tornázása miatt, hanem azért is, mert az iskolákban csak akkor lehetend behozni általában a tornázást, ha a tanításra képes egyéneknek magunknak lesznek, — ezt pedig csak a férfi-tornaegyletek által érhetjük el.

A phisikai nevelést régebbi korban az általános nevelésnek fontos tényezőjeül tekintették. Újabb korból is nevezetes férfiak egész sorának szavait idézhetnők a testkifejtés fontos czéljának bebizonyítására, de álljon itt csak kettőnek nyilatkozata; *Montaigne* azt mondja: „Ki gyermekét durk emberre akarja nevelni, ifjuságában ne pihitsa azt el. Nem elég, hogy növendékének csak

elkelt szilárdítsa, az izmokat is aczélosítania kell.“ *Rousseau* pedig így elmélikedik a fölött: „A testnek erőnek kell lenni, ha azt akarjuk, hogy a léleknek engedelmessédjék: mint a jó szolgának erőnek kell lennie. Minél gyöngébb a test, annál inkább parancsol; minél erősebb, annál inkább engedelmessédjék. Gyöngye test erőntelenti a lelket.“

Ezt mondja az elmélet, a gyakorlat pedig arra tanít, hogy edzett testtel, tornászattal bámulatos dolgokat végre lehet hajtani. A német John 1811-ben szerény kezdetű tornaegyletet alakított, hét év múlva már 1400 tagja volt annak, ma pedig 1934 tornaegylet van északi Németségben. — S az 1811-ediki tornászok utódai, az 1866-odiki tornászok nyerték meg a sadowai ütközetet.

Kutatásuk tovább e példát s még meglepőbb dolgokra bukkantunk. Úgyanis a német tornaegyletekben 1864-ben 167,932 és pedig 62,256 ügyvezett tornapártoló és 105,676 tornász; az utóbbiak közül kor szerint 34,653 14—20 éves, 54,163 20—30 éves, 16,711 30—60 éves volt, sőt 149 a 60 éven is túlhaladt. — Foglalkozás szerint 11,258 mezőgazda, 71,501 iparos, 12,989 gyármunkás, 32,102 kereskedő, 2361 fensőbb tanodák hallgatói, 5679 technikus és művész, 292 pap, 2803 orvos, sebész stb. 4308 tanító és tudós, 5135 ügyvéd és hivatalnok, 1484 katona és 10,020 egyéb hivatáshoz tartozó. Ime a követésre méltó példa statisztikai adatokkal világosabban látható. Bárcsak követnők kor- és rangkülönség nélkül, bár a pesti tornaegylet szilárd alapja lenne a legnagyobb mérvben elterjedt magyar tornászathoz.

E pesti egyet mutatja be febr. 2-án működését fu. n. disztornázásban a közönségnek. 1200 vendég vett részt a nemzeti lovardában ez ünnepélyen, melynek részleteit akkor bőven leírták a hírlapok, mai számunk pedig sikerült képben hozza.

A lovagló terem közepe volt a gyakorlatok színterüléül hagyva, két végét pedig, valamint a képen hátul látható vivóterem ablakait a közönség j. töltötte meg. A vivóterem emeleti ablakai alatt a postbudai dalárda tagjai állottak, kik kardalaikkal fűszerezték az előadást.

Képünk előterén az erőteljes tornászalakok csoportozatai látszanak. Jobbról a lábtó, ló, nyújtó, és a magasugráshoz való mérce, balról a szószerk, korlát, — a közönség pedig a mászókötelet.

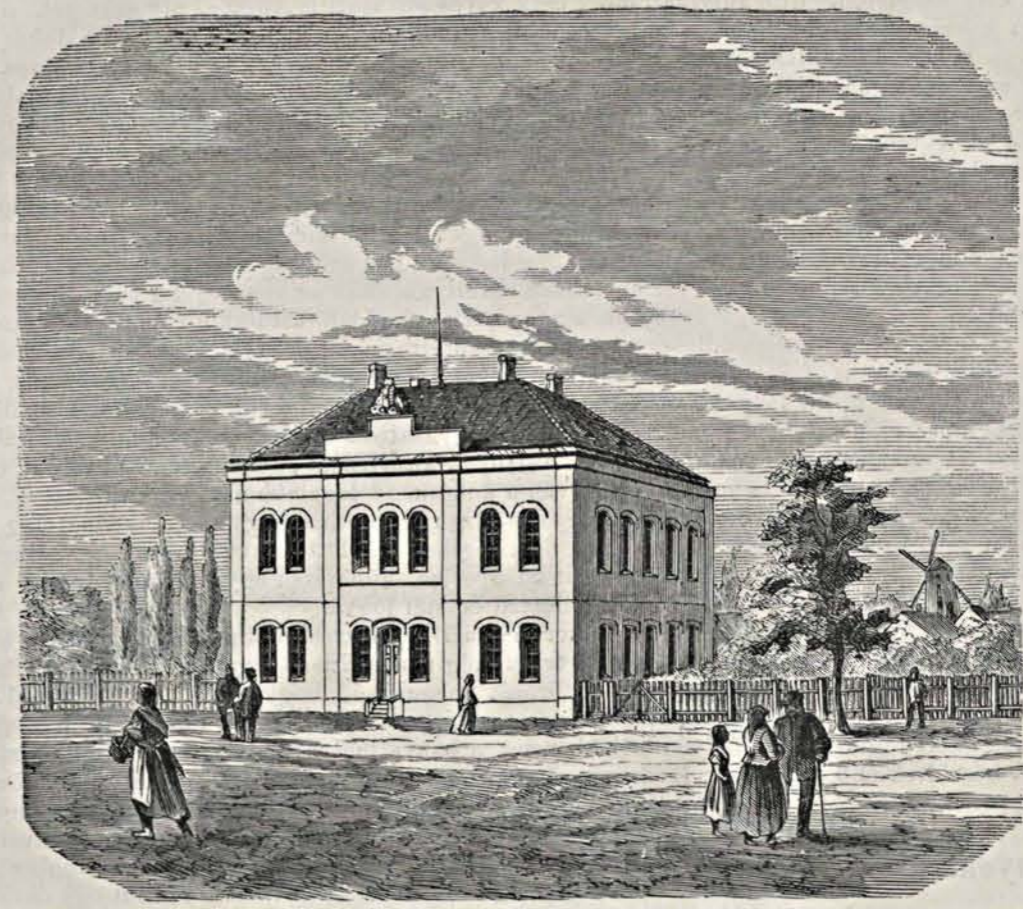
A kép híven ábrázolja az előadás azon részét, melyben a tornászok csapatokra oszolva mutatják be gyakorlataikat.

Azonban még szebb látványt nyújtottak a szabad gyakorlatok. Ezek azon mozgások, melyeket valamennyi tornász egyszerre, vezénylet mellett, a pusztá földön, szerek nélkül tesz, s melyek a tornászok legfontosabb ágát képezik.

Kedvező benyomást tettek a közönségre a

csoporthoz, vagyis a tornászok gúlái, különösen midőn végül egy három ember magasságu piramis állott, színes fényvel megvilágítva, s hozzá a dalárda Kölcsey himnusát hangoztató.

Az előfordult versenyekben, a 56' magas kötelet 18 másodperc alatt mászta meg Guttman Károly, s nyert egy szépívű ezüst serleget, ugyane magasságot Jancovius 19 1/2 m. p. alatt érven



A debreczeni orsz. gazdasági tanintézet belső épülete.

el, a második díjat nyerte. Az ugrásban első volt Császár Jenő, ugorván magasba 61"-t, s úgy látszott, még néhány hüvelykkel többet is képes lett volna ugrani, azonban vetélytársai, kik közül Dedinszky K. és Mustiere Oskár tüntek ki, már kidőltek mellőle. — A résztvevő közönség várakozáson felül ki volt elégtve. Meggyőződhetett

### A debreczeni orsz. gazdasági tanintézet.

Általános tetszéssel fogadták az országban pár évvel ezelőtt a kormány azon intézkedését, mely szerint a gazdasági tudományok ápolására Magyarországon négy új gazdasági tanintézet alapítása határozatot el. A magyarvári gazdasági intézet és a kesztelyi

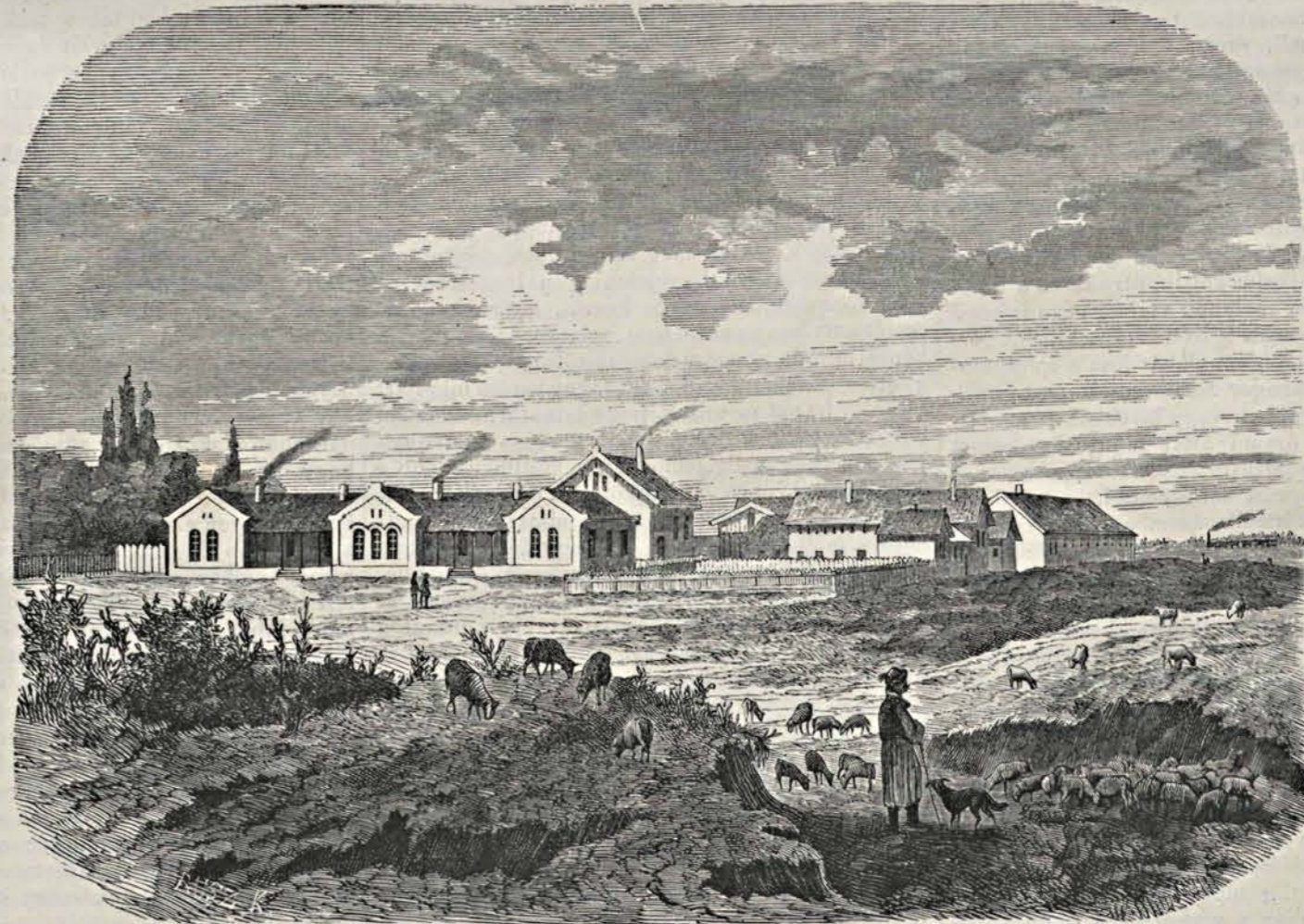
Georgicon régóta elégteleneknek bizonyultak be ugyaszámra, mint működés nézve az újabb kor igényeire képest, s a legmélyebb szükségézet idezte elő azon nemes versenyt, melylyel nevezeteseb vidékeink és városaink a tervezett intézeteknek körükbe helyezését folyamodásokkal, fejtegetésekkel, ajánlatokkal sürgették.

Debreczen város sem maradt e tekintetben hátra. Teteemes áldozatra nyilatkozott késznek, ha a négy tanintézet egyike kebelébe helyeztetik, s részint e város kiválólag gazdasági helyzete, részint ez ajánlatok talán egy részben a nemzeti közozhajtás is egy czéla közreműködésén, csakugyan elhatározott a négy országos gazdasági tanintézet közül egynek Debreczenbe helyezése.

A tanintézet épületei immár készen vannak, s megnyitását ohajtva várják. Az építkezés két helyen történt. A péterfiai városrész végén, hol a várost sívó homok-talajra tett néhány gyarló épület inkább mulatságra, mint termelésre számított szőlőskertek kötik össze Debreczen óriási városligetével, a nagy erdővel, s melynek tőszomszédjában az itt oly nagy horderejű és szépen virágzó gőzmalomvállalat toronymagasságu kéménye emelkedik ki a vállalat csinos agó kertéből, — ott áll a tulajdonképeni tanintézet, a gazdasági tudományok elméleti tanításának helye; benne szakkönyvtár és muzeum, természettani szertár vagy műterem stb.

A külső épületek pedig a nagy-erdő mentén az úgy nevezett Pallagon, melyen roppant széleségű — fájdalom maig is töltetlen — országut vezet Hadház és a felsőbb megyék felé, emelkednek. E tér a termékegyebek közé tartozik Debreczen határán, s már terjedelmére is méltó birtok ajánlkozik itt az intézet gyakorlati céljainak előmozdítására, mely birtokhoz a város 400 holdat ajándékozott, az országos vállalat pedig azonfelül még 200 holdat szerzett.

A külső épületek következők: A 24 öl hosszú s 7 öl széles, 50 világos ablakkal s 3 ajtóval ellátott *birka-ól*, mely a hátsó udvarnak képezi zárkővét s melynek két téglalapon nyugvó faoszlopra szolgálatmaszul. — A *lő- és ököristálló*, mely képnél legvégén látható, 16 lóra s 28 ökörré, két takarmány-kamarával együtt, 28 öl hosszú. — Az udvar másik oldalán, ezzel átellenben, a 32 *tehénre* számított *tehén-ól*, kapcsolatban a csikó-



A debreczeni orsz. gazdasági tanintézet külső épületei.

mindenki, hogy az egyet célja komoly, ámbár vidáman törekszik annak elérésére.

Bár hatott volna a jó példa szélesebb körben, s bár jönnének az egyetbe különösen ifjaink. A csekély tagdíjak mellett, mely 50 kr. havonként, a belépés mindenkinek módjában áll, — s a haszon, melyet ezért mindenki megszerezhet magának, kiszámíthatatlan.







Mindenkinek különös figyeimébe ajánlatik a  
**Forty orvos-féle általános**  
**SEB-TAPASZ,**  
 mely rendkívüli gyógyereje, elválasztó, érlelő s fájdalomt csillapító hatása által  
 leggyorsabb, legbiztosabb s egyszerűbb eszközül különösen  
**D. FORTY SCHES PFLASTER**  
 bajokban. — Ily bajok a torokgyulladás, légcsőgyulladás, bőrkés, barnaság, hártásnyak (Croup, angina) mindennemű megsejtések, harapás, szúrás, vágás vagy égés által támadható sebek, megforrások, derérsz. vagy meghuszárok, konok-fekélyek, zuzatok (contusiók), meglepő gyors fájdalomcsillapítással, rögzített daganatok, gümők, tályogok, pokolvar (carbunculus pustula maligna), megkeményedések, gonyedések, vérkeresések, minden mirigybetegségek, gönyvesség, fagydagánatok, ujjféreg, körömméreg, vadhus, taggyógyászat, kifélezés és megáztatások, helyi csusz, továbbá a szülés folytán lábfelfekvések és sebek, fájósfekélyezett vagy már genyes női mell. — Sok nő már csirában volt emlőráktól. — a különben elkerülhetlen, életveszélyes sebészi műtétnek mellőzése — egyedül ezen jeles sebtapasz használata által mekült meg.

Vége a testbe teljesen bemélyedt bármilyen szálka, vagy darázs és méhfulánkja csupán ezen tapaszunk rövid idejű használata folytán annyira elűnik, hogy azután a testből közön-égesen szabad kézzel, sebészi műtét és fájdalom nélkül, könnyen kihúzható, mire a seb gyógyulása nem sokára bekövetkezik.

Ezen megbesülhetlen gyógyszer, melynek jelesége legbiztosabb és leggyorsabb számos a különös kívánatra bármikor felmutatható bizonyítványai által már régóta a legfényesebben elismert — rendkívüli, s legkülönösebb esetekben megpróbált hatásánál és feltűnő sikerű eredményeinél fogva, melyek használata által még elavult bajokban is eléretnek, jól megalapított és elterjedt híre kétségbevonhatatlan igazolja.

A csomagok ára 50 kr. és 1 ft. használati utasítással együtt.  
 Központi küldeményező raktár: Pesten **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerész úrnál, király-utca 7. sz. a.

Továbbá kapható Pesten: Pfeifer J.-nál, az uri-utczában a „két matrőzhoz“, és Mészáros B.-nál, a Kristóf-téren 6. sz. a. — Budán: az udvari gyógyszerteráiban, és a Krisztina-városban Wlaschek E. gysz. — Aradon: Szarka J. — B.-Csabán: Biener B. — Debreczenben: dr. Róthschnek V. E. — Egerben: Plank Gy. — Eperjesen: Isépy Gy. — Győrött: Lehner F. — Kassán: Koregtó A. — Kecskeméten: Handtli K. — Miskolczon: Dr. Csáthi Szabó J. — Nagyváradon: Husella M. — Nagybeskereden: Kleszky J. — Pozsonyban: Pisztor J. — Rozsnyón: Hirsch J. N. — Szegeden: Aigner K. — Sz.-Fehérvárott: Braun J.-nél. — Pemesvárott: Pecher J. E. — Ungvárt: Münster Gy. és társánál. — Zágrábban: Hegedűs Gy. a „fekete sashoz“ ezimzett városi gyógyszerteráiban.

Vidéki bérmentes levelek általi megrendelések bármelyik raktár által az árak kérszámbehi beklüde, vagy postai utánvét mellett tüstént és legpontosabban teljesítetnek. 1994 (3-3)

**Legnagyobb raktár**

ujjonan megjobbitott Ligoine-lámpákból biztonsági csavarokkal, u. m.: asztali-, pince-, konyha-, istálló-, fall- és függő-lámpák, valamint tűzszerszámok.  
**6—7 órai égetés 2 krajczárba kerül!**  
 s világossága 2 milly stearin-gyertyával felér! Kapható darabonként: 40, 45, 50, 60, 65, 70, 80, 90 kr. 1 ft., 1 ft. 10, 1 ft. 40 s 1 ft. 50 kr.

**Petroleum-lámpák minden nemben.**

Legfinomabb ligroin bádóg-palaczkokban vagy fontszámra, belföldi s amerikai petroleum a legjutányosabron.  
 Szagtalan szoba ürszékek egészen ércből, be-téttel s kettős zárral, finoman lakkozva, bőrvánkos-al együtt 10 és 12 forintjával.  
 Levélbeli megrendelések postai utánvét mellett gyorsan s pontosan teljesítetnek.

**Zellerin Mátyás,**

bádógos-mester, raktára sebestyén-ter. gyára borz-utca 4. szám alatt.

**BRUST-KRANKHEITEN**  
**UNTERPHOSPHORIGSAURER KALK-SYRUP**  
**VON GRIMAULT & C. APOTHEKER IN PARIS**

A legkomolyabb károslelet folytán, melyek Angol-, Franciaország és Belgium kórházaiban tétettek, sikerült ezen gyógyszerben a legbiztosabb ellenszerét felismerni a tüdőgúgnak, ugyszinte igen kitűnő szer a hurut, köhögés, macak nátha és nehéz lélegzés ellen.  
 Behatása által a köhögés csillapul, az éjjeli izzadás megszűnik és a beteg egész-séget gyorsan visszakapja.  
 Minden úvegen GRIMAULT és TÁRSA névalírása van. A főraktár egész Magyarországára néve: **Török József** gyógyszerész úrnál Pesten, király-utca 7-ik szám alatt. 1934 (4-12)

**ÉRTESÍTÉS.**

Alulírtnak van szerencsége a bádeni nagyhercz. állam-vasuti-kölesön sorsjegyeivel bíró részvényeseket következő febr. hó 28-án 1867 kijött 50 sorozat-számról értesíteni.  
 120, 216, 218, 265, 357, 600, 787, 834, 1062, 1077, 1565, 1650, 2272, 2527, 2558, 2671, 2687, 2808, 2929, 3161, 3383, 3447, 3462, 3588, 3702, 3714, 3820, 3885, 3964, 4103, 4195, 5091, 5100, 5295, 5567, 5708, 5729, 5913, 6196, 6285, 6415, 6442, 6585, 6564, 7178, 7391, 7671, 7804, 7846, és 7924.  
 A nyeremények húzása f. hó 31-én történik. A legközelebbi húzás pedig f. évi május 31-én fog lenni, a mikorára részvényeimet, darabját 3 ft., 6 darab 17 ft., 12 darab 33 ftba o. é. számítva a tisztelt közönség figyel-mébe ajánlom.  
 2033 (1)  
**SAUER L. VILMOS,**  
 majnai Frankfurtban.

Víz által légzárolt  
**SZOBA-ÜRSZÉKEK,**

melyek által a bűz tökéletesen elszáratik, darabja 5 ft., lakkozott 8 ft., csinos szer-kezetű s finoman lakkozva 15 ft.  
 Készületek, melyek minden árnyékszékhez alkalmazhatók, s mely által a lég-nyal és bűz tökéletesen eltávolítottik, darabja 8 ft. Mindkét tárgyat illetőleg egy kir. szabadalommal ruháztattam fel.  
 Egészen teljes és díszes Angles-ek vartartóval, porcellán-csészével erős hor-gany-érből szilárd gépezettel, famunkálattal együtt, minden házi árnyékszékhez könnyen alkalmazható, helyben általam föllálva egyévi jótállás mellett 30 ft. Mustrák mindenkor készen tartatnak.  
 Ezerszeresen megpróbált, általam feltalált és szabadalmazott  
**KEMÉNY-FEDÉLZETEK,**  
 gömbölyűk vagy négyyszögűek, melynek alkalmazása által a füst a konyhából s lak-helyiségekből nyomtalanul eltűnik, egy darab ára 10 ft.  
 A pakolásért darabonként ládával együtt 1 forint számítatik.  
 Továbbá folytonosan készen kaphatók fürdő- és ülökádák a legerősebb horganyérből.  
**MIKSIK KÁROLY,**  
 bádógos-mester  
 2041 (1-6)  
 Raktár: rózsater 2. sz. a., a városháza mögött.

**MAGVAK S NÖVÉNYEK.**

Alulírtoknak van szerencsége a t. cz. virág- s növények minden barátival tisztelettel tudatni, hogy legújabb s gazdagon ellátott magvak s növények árjegy-zeke 1867-ik évre megjelent, s kívánatra bérmentesítve küldik meg.  
**ABEL RUDOLF és TÁRSA**  
 mag- s növénykereskedők Hietzingben Bécs mellett.  
 2036 (1-3)

**Mössmer József**  
**RUMBURGI VÁSZONRAKTÁRA**  
 „A MENYASSZONYHOZ“ 2004 (3-5)  
**PESTEN,**

uri- és zsihárus-utca szegletén, báró Orczy-féle házban 10. sz. a.  
 ajánlja igen jól rendezett árutárát, ugymint: rumburgi, hollandi, creas, szilézai és fonalvasznak, 3/4, 1/2, 1/4 szentes agylepedőknél való vasznak; 30 rőfos asztalmenők, 6, 12, 18 és 24 szeműre való asztalterítékek, török-közöken-dők, asztalabroszok különféle nagyságban, asztalkendők, kavicskendők, fehér és színes vaszonsebkendők, angol és francia batizkendők, fehér és tarka vaszon eszivat-ágyemlék, butoreszivatok, nankingok, színes perkalok, gazdasági ruhaszövetek, színes ingkelmék, asztal- és ággyeterítők, ugyszinte mindenféle fehér szövetek, fehér perkal, batiz, clair, mou, nyári piké, ma-dapolan, angol shirding, piké- és zsinóros parket, piké-szoknyák és takaró-zók különféle nagyságban; ezeken kívül angol gyapjubarsonyok, lama vatmoll, orlean- és lüster-szövetek ruháknak való jutányos gyapjuszövetek, színes alsó-szoknyák, amerikai bőrök, viaszos vasznakat és több itt meg nem neve-zett árucikkeket.  
 legjutányosabbra szabott áron.  
 A vásznak valódiságaért jótállás biztosítottik.  
 Vidéki megrendelések, az előadás szerint, pontosan és jól teljesítetnek.

**Klemm István**  
 kir. szabadalmazott

**kukoricza-, burgonya- és répamag-vetőgépe,**  
 mely gyakorlatban tökéletesen célszerűnek bizonyult s hasonlítlanul egyszerűbb s jutányosabb minden eddig ismert hasonló gépnél. — Alulírott kizárólagosan joga-sítva a nevezett gépek gyártása s eladására, azok leírását, rajzát s árjegyzékét bérmentes tudakozásokra közli.  
**HÁCSEK MÓR,** 2037 (1-3)  
 szabadalomtulajdonos. Irodája: Pesten, nádor-utczában 11. sz.



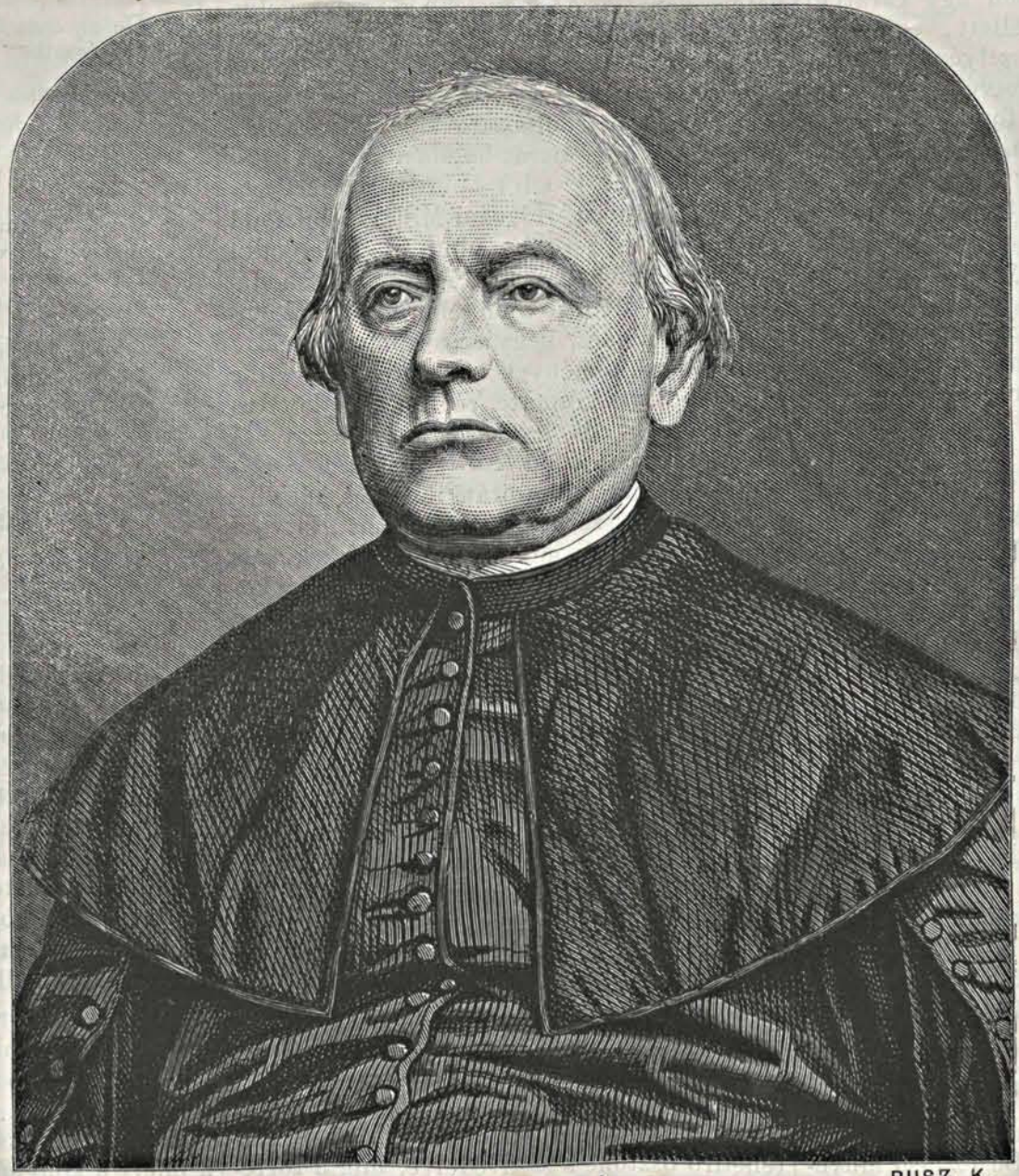
Pest, márczius 17-én 1867.

Előfizetési feltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Fél évre 5 ft.  
 Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. — Fél évre 3 ft. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft. — Fél évre 3 ft.

Hirdetési díjak: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokat illetőleg: Egy, négyezer használt petit sor, vagy annak helye egyszeri ígatásnál 10 krba, háromszori vagy többször; ígatásnál csak 7 krba számítottik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad Bécsben: Oppelk Alajos, Wollzeile Nro. 22. és Haasenstein és Vogler, Wollzeile Nro. 9. — Bélyeg-díj külön minden ígatás után 30 ujr.

**Horváth Mihály.**

E szép s nemes arc, a szelleműs és szer-tetteles kifejezéssel, a finom, mondhatók arisztokratikus jelleggel, e tiszteletet ger-jesztő alak, melyen a főpap, a tudós és az emberbarát jellemző vonásait egybeolvadva találjuk: az 184<sup>1</sup>/<sub>2</sub>-ki csanádi püspök és kultuszminiszter, a kitűnő történetíró s ren-dületlen hazafi, a hazájába 18 évi bujdosás után a jelen év kezdetén visszatért Horváth Mihály. Élete oly esemény- és tettűs s egy-szermind viszontagságteljes, érdemei oly nagyok, neve oly népszerű és általános tisztelt, hogy az új szer-keztőség, midőn e lapok vezetését átveszi, alig tehet jobbat, mint ha a „Vasárnapi Ujság“ régi arcképcsarnokát folyta-tólag, részéről e kitűnő férfin arcképpével s élet-rajza vázlatával nyitja meg.



HORVÁTH MIHÁLY. (Borsos és Doctor fényképe után rajz. Marasutoni) RUSZ K.

mint levéltárnok lón alkalmazva. Egy év mulva, ekkor is pápai engedélylyel, pappá szenteltetvén, mint segédlelkész előbb Do-rozsmán három, azután Kecskeméten két, Nagy-Kátán egy évig szolgált. Innen szolít-tatott gróf Keglevics Gábor tárnokmester házához ideiglenes nevelőtül, hol körülbelöl egy évig foglalkozott a fiatal Béla gróf nevelésével.

Ekkor mintegy 30 éves volt; de már általános elismert névvel birt a tudomá-nyos, jelesen a történelmi irodalomban. Iro-

dalmi munkáiról összefüggőleg akarván szólni alább, itt csak azt említtük meg, hogy épen e tájt, 1839-ben választotta meg a m. tud. akademia levelező-, s két év mulva rendes tagjává a történelmi osztályban, hol székét 1842-ben „A magyar honvédelem vázlatá“ című nagybecsű értekezéssel fog-lalta el.

E közben ismét visszatért a papi foglal-kozáshoz s jelesen Abonyban nyert segéd-lelkézi alkalmazást; honnan azonban egy év mulva nevelőnek a gróf Erdődi családhoz, s innen három év mulva a bécsi Terézánumba a magyar nyelv és iroda-lom tanárának hivatott meg. Bécsben lakása alatt történelmi tanulmányait s kutatásait üzte a könyv- és levéltárakban. Gyakori kirándulásokot tett Kis-Martonba, az Eszterházy herczegi le-véltárban teendő kuta-tások végett, vagy öt kísérő barátjával, dr. Stölslel a kis-martoni s hűfleini erdőben botani-zálgtatva. E helyeket szo-moru és veszélyes körülmények közt kellett még viszontlátnia...

1846-ban a patrona-tusi kinevezéstől függő hatvani plebánosságot s a következő évben az ezzel összekötött, de ki-rályi kinevezéstől függő prépostságot nyerte meg. E díszes és jövedelmes állásban egészen a tudományok számára lett vol-na biztosítva élete s rop-pant munkássága, ha a bekövetkezett 184<sup>1</sup>/<sub>2</sub>-iki válságos évek reá nézve is oly végzetessé nem válnak s őt a szaktudós és buvár esőndes műkö-dési teréről előbb az állam-élet pályájára, az-után a számtizetés útján siva tagára nem ragadják